

rodajni činitelji skoro ukrenejo potrebno, da se v časopisju ne bo žalil najprimitivnejši čut dostojnosti. Še bolj pa bi seveda bilo želeli, da bi se novinstvo pridobilo za gibanje proti prostituciji. Stvar bi bila potem takorekoč na polovico premagana, in novinstvo bi si lahko z zadoščenjem reklo, da je s svojim postopanjem storilo človeštvu velikansko prosvetno uslugo. Saj je novinstvo v prvi vrsti poklicano v to, da širi in popularizira omiko, ne pa da ugaja strastem mase.

ŽENSKI IZOBRAZBI PROSTO POT! ROK DROFENIK. LJUBLJANA.

Dasiravno je izmed vsega prebivalstva največ žensk, vendar se je temu večjemu delu človeškega rodu stoletja in tisočletja obračalo najmanj pozornosti. Ko je še mož hodil okrog odet s kožo divje zveri in se je s sulico in mečem v roki boril s sovražnikom, morala je žena, sestra, mati, hči obdelovati polje, morala mu je, ko se je zmage pijan vrnil domov, pripraviti jedi in ležišče. Da bi z možem vred šla v boj proti sovragu — za to se je ni vredne smatralo.

Pozneje bilo je še hujše. Trdo so morali tlačani robotati. Z bičem v roki so jih k temu priganjali hlapci tiranov. Tudi tukaj so morale žene največ pretrpeti, osobito, ako se niso udale gospodarjevi volji. Na njihovih plečih je slonelo največ bremen. Poleg volov so jih v jarem upregali. In ako je posijal ubogi deklici žarek sreče v njeno mučeniško življenje, da si je našla moža svojega stanu, ki bi ji vsaj nekoliko olajšal trpljenje in jo spremljal po trnjevi poti njenega življenja, je prišel pohotni grajščak, zahtevaje svoj j u s p r i m a e n o c t i s ! *) Njen mož pa je moral svojo in ženino sramoto mirno potrpeti, sicer gorje njemu in njegovim izvoljenki!

*) Pravico prve noči,

Toda že v 15. stoletju so se posamezne žene pričele javno potegovati za ženska prava. Koncem 18. stoletja, za časa velike revolucije, pa že vidimo, kako so pariške žene od konventa, ki je proklamiral človeška prava, zahtevale tudi za se enakih pravic. Takrat so o splošni navdušenosti, ki je vladala na Francozskem, dali tudi ženam prosto pot v mnogobrojne politične zveze kot enakopravnim članom, kar se je v manjši meri posnemalo tudi na Angleškem.

Nekako o istem času (l. 1792.) pričele so se žene tudi na Angleškem gibati. Tu si je za žensko gibanje nevenljivih zaslug pridobila ženijalna predbojevnica ženskega gibanja, Mary Wollstoncraft, ki je z besedo in pisavo dramila angleške žene, da so se pričele tudi one gibati in se potegovati za svojo neodvisnost in za ednake pravice z možem. Trud Wollstoncraftove ni bil zaman: že v prvi polovici minolega stoletja je na Angleškem nastalo obilo številno društev, ki so si postavila nalogo, deloma priboriti ženam politične pravice, deloma pridobiti jim ustop k studijam in poklicem. In že sredi XIX. stoletja so se na Angleškem ustanovile visoke šole za ženske in sčasoma odprla so se jim skoro vsa učilišča. Dandanes delujejo na Angleškem žene kot zdravnice in uradnice najrazličnejših vrst; glede političnih pravic se pa lahko reče, da ne bo dolgo trajalo, ko bodo žene na Angleškem popolnoma enakopravne z moškimi!*)

V tem je pač velikanski razloček med Anglijo in drugimi državami, kjer si mora ženstvo z vsem naporom korak za korakom prisvajati svoje pravice!

Skraja je bilo žensko gibanje omejeno bolj na literarno delovanje in na duševno

*) Kolik razloček je v tem med Anglijo in Avstrijo, kaže dejstvo, da ima žena na Angleškem že davno pravico, snovati politična društva — dočim se v Avstriji ženske v politična društva niti sprejemati ne smejo. —

izobrazbo. Na sodelovanje v politiki, na višje študije, ali na individualna prava nikdo ni mislil.

Še le razvoj velike industrije in bolj naraščajoči kapitalizem, ki je vrgel tudi ženo na delavski trg, povzročila sta, da je i žena pričela zahtevati, naj se ji odpre pot do različnih poklicev, ki so bili dotlej privilegij moških in do višje izobrazbe, s katero je možno doseči boljših življenjskih pogojev.

Idila o »pravem« ženskem poklicu, kot žena in mati, se je takoj razblinila kakor megla, kadar potegne močen sever, ko je bila žena postavljena pred alternativo: ali si naj sama poišče kruha ali pa naj revno propade.

Gospodarski preobrat so najprvo občutili osobito nižji sloji, kjer je veleindustrija že takoj spočetka potisnila žene in otroke na delavski trg in tako uničila stare tradicije fam'liarnega življenja. Toda kmalu se je gospodarski preobrat pričel pojavljati tudi v meščanstvu. Eden del meščanstva je pal med proletarijat, drugi pa, in od tega zopet možki del, preplaval je proste poklice, dočim je bilo veliko število deklic meščanskega stanu primoranih v to, da se samo prežive, ne da bi jim družba nudila za ta potrebna sredstva. Negotovost eksistence posameznikov je otežavala tudi sklepanje zakonov, radi česar se je ravno izmed onih neomoženih žen, ki so bile v družbi »odveč« in so gledale brezupno v bodočnost, bolj in bolj slišal glas po enakopravnosti spolov.

Tako je vsled vsestranske nezadovoljnosti nastalo pravo žensko gibanje, ki zahteva na gospodarskem bojnem polju enakih pravic z možem. Tu ne gre za kake ekstravagance tako imenovanih »frauenrechtleric«, nego tu gre za boj za eksistenco, za boj slabejšega proti močnejšemu. Ugovor, da žena naj ostane pri ognjišču in kuhalnici, naj bo dobra mati ter zvesta soproga, sedanji čas ne velja več.

Kaj pa one žene, ki so »odveč«, ki si ne morejo ustvariti lastnega ognjišča, katerim je osoda zabranila, da postanejo legitimnim potom soproge in matere? Na to vprašanje ne ve možki egoizem nobenega pravega odgovora, kar je zelo značilno. Gospodarski boj je prisilil ženo, da v boju za obstanek tekmuje z možem. To pa ne samo žene iz proletarijata, nego tudi iz meščanskih slojev, kakor smo že prej rekli. Ako žene torej zahtevajo, naj sč jim ne le odpro vsa pota do raznih poklicev, nego tudi do višje izobrazbe, je to popolnoma logično, ker je utemeljeno v posledicah gospodarskega preobrata, ki je izzval med mnogo drugimi tudi žensko vprašanje.

OBČNI ZBOR ZAVODA SV. NIKOLAJA V TRSTU.

(Konec.)

Dajte torej, ganite se — in narod Vam bo hvaležen za delovanje. Jaz sem v naših služkinjah hotela vzgojiti narodni ženski naraščaj. Delovala sem na to, da bi bila dekleta ponosna na svojo narodnost ter krepostna, kajti ako rešimo v Trstu naše delavsko ženstvo, storili smo narodu velevažno uslugo. Hotela sem biti buditeljica najbolj zanemarjenega in zapuščenega, ali mnogoštevilnega in zato važnega sloja. No, niste me razumeli! Da bi bila pa jaz le nekaka navadna posredovalka služb, zato sem preponosna: preveč gotova sem svoje naloge in preveč odločna. Zavod ne sme zapustiti svojega cilja in namena, kateremu je posvečen! V to pomozite Bog in Sv. Nikolaj!

Ko je gospa Skrinjarjeva končala, so zborovalke soglasno protestirale proti temu, da bi odstopila.

Končno so se zborovalke na predlog ge. predsednice izrekle za to, da se gos. Skrinjarjevi o sprejemanju deklet in postopanju ž njimi pusti popolnoma svobodno